

NOVADNIEKS

LATVIJAS REPUBLIKAS PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

CETURTDIEN,
1992. gada
12. martā

Nr. 15 (6283)

Mazumtirdzniecības
cena 1 rublis

ZINĀS

• Šonedēļ — 14. martā — Latvijas austrumrobežu sargāt dosies Preiļu rajona zemessargi. Kā pastāstīja Preiļu Zemessardzes bataljona komandieris Boleslavs Kivlenieks, zemessargiem robežu sargāt nāksies vismaz līdz rudenim, kamēr nostabilizēsies robežapsardzības dienests. Galvenā uzmanība, protams, tiek pievērsta Latvijas austrumu robežai ar Krieviju un Baltkrieviju. Mūsu rajona zemessargiem jānodrošina robežapsardzība Krāslavas rajonā. Cik zināms, kaimiņos būs Talsu un Tukuma rajona zemessargi. Katrai grupai (15 cilvēkiem, starp kuriem katrreiz būs arī 2—3 štāba darbinieki) uz robežas būs jāpavada viena nedēļa. Pagaidām mūsu vīri esot aktīvi, un uz robežu braukt gribētāju netrūkst.

• Pagājušās nedēļas nogalē pie mums viesojās Latvijas Fizikālās akadēmijas jaunais koris «Fortius» diriģentes Māras Marnauzas vadībā. Sestdien Preiļu baznīcā un svētdien Aglonas bazilīkā skanēja L. Kerubini «Rekviems». Viesus laipni uzņēma Preiļu kultūras nams un Preiļu jauniešu kamerkoris.

• Livānu stikla fabrikas jaunuzceltajā dzīvokļu namā atvērts firmas veikals. Kā atklāšanas dienā, tā arī turpmāk veikalā paredzēts pārdot gan fabrikas ražoto sērijveida produkciju, gan unikālos stikla veidojumus — mākslinieku jaunrades darbus. Veikala atklāšana, protams, notika svinīgi — ar fabrikas direktora Jevgēnija Skreivera uzrunu, pateicības vārdiem celtniekiem, simboliskās lentas pārgriešanu un stikla fabrikas bērnodrāza audzēkņu uzstāšanos. Jaunais veikals pārdzē ne vien pārdot produkciju, konkurējot ar jau pastāvošajām tirdzniecības iestādēm, bet arī pētīt pircēju pieprasījumu. Arī šodien, starp citu, piedāvāto preču klāsts neesot mazāks kā veikala atklāšanas dienā.

• Pagājušā sestdienā sen neredzēta rosiņa bija manāma ap Nīdermuižas baznīcu. Turklāt bija izgājuši Pelēču ciema iedzīvotāji, draudzes ļaudis un arī skolabērni ar saviem vecākiem un skolotājiem. Jau tagad — marta sākumā — domājot par ainavu ap baznīcu, lika izzāgēti mežsarga ierādītie koki un krūmi, sakopta apkārtnē. Talcinieki par šo pirmo kopā saukšanu ir pateicīgi savam prāvestam Antonam Aglonietim, ērģelniekam Albertam Rusiņam un pagasta valdes priekšsēdētājam Edgaram Šņepstam. Nolemts, ka šī talka šopavasār nebūs pēdējā, jo baznīcas apkārtnē prasās vēl sīkāk apkopjama un sievas nodomājušas, ka ap Nīdermuižas baznīcu krāšņi jāzied puķēm.

• Preiļu pilsētas valde saņēmusi Latvijas Sociāldemokrātiskās Strādnieku partijas vietēja līdera J. Podnieka parakstītu iesniegumu, kurā izteikts lūgums piešķirt apbūves gabalu partijas mājas celtniecībai. Norādīta arī vieta, kur partija vēlētos uzbūvēt savu ēku. — Daugavpils iela.

TAUTIEŠI, ATGRIEZIETIES MĀJĀS!

Latviešu Nācijas atdzimšanas asociācija aicina visas pasaules latviešus atgriezties dzimtenē, tādējādi veicinot latviešu nācijas atdzimšanu un uzplaukumu. Asociācija griezusies pie Ministru Padomes ar priekšlikumu, sākot ar šā gada 1. aprīli, nodroši-

nāt visus daudz bērnu ģimeņu bērnus ar iztikas minimumu, kā arī izstrādāt reālu programmu, lai veicinātu latviešu bērnu dzimstību Latvijā, kas ir pamats latviešu nācijas pastāvēšanai.

LETA

Livānu bioķīmiskā rūpnīca: mazuta nav. Bet ir gribēšana darīt

— Kā dzīvo un ko dara lizīna ražotāji? Šādu jautājumu uzdevu Livānu bioķīmiskās rūpnīcas galvenajam inženierim Jānim Liepam. Viņš pastāstīja:

— Rūpnīca pašlaik strādā ar jau, kas ir 25 procentu līmenī no iespējamās. Tā kā mums ir nepabeigta ražošana, tad mēs pārstrādājam agrāk sagatavotos pusfabrikātus, tā sakot, veikam kopā astes. Šāds, samazināts, darba apjoms ir saistīts ar mazuta trūkumu rūpnīcā. Rūpnīcā tas sāka ienākt tikai 28. februārī, bez tam «Latvijas nafta» to sola dot tikai 10 procentu apmērā no mums nepieciešamā daudzuma. Strādājot tādā režīmā kā pašlaik, šķidrā kurināmā pietiks piecām, maksimums — sešām dienām (*saruna notika 6. martā. Red.*)

Bez lizīna un prēmīksu ražošanas ar karstu tvaiku apgādājam būvmateriālu kombinātu, stikla fabriku, māju būves kombinātu un daļēji pilsētu. Kombinātiem tvaiku vairs nevarējam piegādāt, šodien pārtraucām karsta tvaika piegādi arī stikla fabrikai. Arī šie uzņēmumi sāk nodarboties ar mazuta meklējumiem. Neņemot prognozēt, kad un kādā apjomā tas sāks ienākt. Šķidrā kurināmā sagāde pašlaik ir pirmajā vietā. Bet jau pērn sākās izejvielu trūkums, kas ir aktuāli arī pašlaik. Apstādīnāti automāti. Strādājam ar izejvielām, kas druscīt iekraujās kurināmā trūkuma dēļ samazinātas ražošanas jaudas rezultātā. Savu produkciju dodam tikai Latvijas vajadzībām, — spēkbarības ražotājiem, lauksaimniekiem. Bet, acīmredzot, pieprasījumu pēc lizīna iespējam nodrošināt.

Meklējam iespējas alternatīvas produkcijas veidu ražošanai. Pēdējās dienās esam uzsākuši biomicīna ražošanas eksperimentālās fermentācijas. Varētu republiku nodrošināt ar biomicīnu. Kādreiz, sešdesmito gadu beigās, septiņdesmito gadu sākumā mūsu rūpnīcā to ražoja, tas bija ļoti pieprasīts. Biomicīns ir veterinārijas līdzeklis. Tam kā izejviela nepieciešami kukurūzas milti. Sakarā ar to, ka republika saņem no ārvalstīm kukurūzas graudus, biomicīna ražošana varētu būt diezgan perspektīva. Bet par ražošanas daudzumu vēl grūti spriest.

Domājam arī par citas, lopotnībai domātas, produkcijas ražošanu. Varētu ražot kalcija fosfātu. Izejvielas nepieciešama fosforskābe un krīts. Kalcija fosfāts noteikti būtu pieprasīta produkcija, jo tas ir ļoti nepieciešams govīm, sevišķi slaucamām.

Ja runājam par lielāku perspektīvu, tad varu pastāstīt par iecerēto pārtikas citronskābes ražošanu. Tā kā to iegūst mikrobioloģiskās fermentācijas ceļā, varētu izmantot brīvās iekārtas. Bet, lai to lietošanai iegūtu tādus, pie kādām palērtētāji ir pieraduši, proti, balta pulvera veidā, ir jāuzbūvē

ķīmiskās izdalīšanas cehs. Projekts šāda ceha būvei jau ir pasūtīts, tam šogad jābūt gatavam. Celtniecība prasīs nākošo gadu. Par pirmās produkcijas izlaišanu varētu būt runa 1994. gadā.

— Vai rūpnīcai pietiek līdzekļu šādai būvēšanai?

— Ar līdzekļiem ir knapi, un pie šādas ražošanas jaudas citādi arī nevar būt. Bez tam mums vēl ir parādnieki, kas maksānespējas dēļ vēl nav norēķinājušies par saņemto produkciju. Nāksies ņemt kredītus.

Lai nostrādātu citronskābes ražošanas tehnoloģiju, mēģināsim kādu eksperimentālo līniju izveidot tā sauktajā «vecajā cehā». Līdz ar to iespējama neliela šīs produkcijas izlaide jau nākamgad.

Meklējam arī ārzemju partnerus, kas ieguldītu investīcijas mūsu uzņēmumā. Ir bijuši pārstāvji no visām Eiropas valstīm, arī no Japānas. Vakar pat uzņēmām somu firmas pārstāvju. Bet par iepazīšanos un pārrunām tālāk neesam tikuši.

— Acīmredzot, ārzemniekus kaut kas atbaida?

— Atbaida dažādi politiskie aspekti, nav skaidrības arī mūsu likumdošanā.

— Vai strādājot ar samazinātu jaudu, rūpnīcas ļaudīm draud bezdarbs?

— Tā nevarētu teikt. Kaut gan pašlaik bijām spiesti daļu strādājošo palaist bezalgas atvaļinājumā. Tomēr par piespiedu bezdarbu viņiem maksājam pabalstu. Decembrī palūdzām no darba aiziet pāris desmitiem strādājošo pensionāru. Kāds desmits, nojauzdams par gaidāmajām grūtībām, aizgāja no darba pēc pašu vēlēšanās, atrada piemērotākas vietas. Tomēr attiecībā uz priekšdienām nevaram pateikt, ka visiem garantējam darbu.

— Vai šajā, ražošanai tik grūtajā, stāvoklī tiek kas darīts arī sociālajā sfērā?

— Ļoti lēnām top divas -83 un 45- dzīvokļu mājas. Vai, pareizāk sakot, celtnieki tās rauj augšā viens un divi, bet pilnīgi uz vietas stāv iekšējie darbi. Sakarā ar to, ka gan santehnikās, gan apkures iekārtas ir milzīgi dārgas, mums nav līdzekļu. Iespējams, ka namu pabeigšanā būs jāmeklē līdzdalībnieki.

Mēģinām pie rūpnīcas būvēt veikalus, pamati tam jau ieguldīti. Lielu izdevumu vajadzīgi katlu mājas rekonstrukcijai, kur iet celtniecības un montāžas darbi. Daudz līdzekļu paņem arī notekūdeņu attīrīšanas iekārtu paplašināšana.

Jāņa Liepas, Livānu eksperimentālās bioķīmiskās rūpnīcas galvenā inženiera, atbildes uz «Novadnieku» interesējošiem jautājumiem pierakstīja

Līvija Rancāne

Lauksaimnieki prasa, parlaments un valdība domās...

«Novadnieks» jau informēja par sanāksmi Rēzeknē, kurā piedalījās Latvijas Republikas Augstākās Padomes priekšsēdētājs Anatolijs Gorbunovs, parlamenta un valdības pārstāvji. No mūsu rajona uz šo tikšanos bija ieradies arī paju sabiedrības «Galēni» priekšsēdētājs Jānis KUPRIS. Šodien viņš dalās pārdomās par sanāksmē dzirdēto.

Tikšanās ar A.Gorbunovu, parlamenta un valdības pārstāvjiem bijusi ļoti gaidīta. «Novadniekam» teica Jānis Kupris, jo lauksaimnieki vēl neesot zaudējuši cerības, ka izdosies atrisināt Latvijas laukos samilzušās problēmas, pirmām kārtām — izmainīt cenu politiku, kura iedzinusi strupceļā lauksaimnieciskās produkcijas ražotājus.

Sanāksmē Lūznavas pusē zemnieks Karabeško atklāti pateicis, ka patlaban nav iespējama nekāda normāla saimnieciskās darbības izvēšana, jo lauksaimniecības produkcijas iepirkuma cenas pēdējos gados palielinājušās 20 reizes, bet rūpniecības (tehnika, energoresursi, rezerves daļas) cēlušās 90. Zemnieks ļoti nopietni lūdzis, lai republikas valdība parūpētos par degvielas sagādi pavasara sējai, citādi nākamziem Latvijā patiešām var iestāties bada. Zemnieku pārstāvis izsacījis arī nopietnāku, ka saražoto pārtiku, kurai Latvijā nav noieta, aizliegts realizēt Krievijas līdžū. Šajā sakarībā A.Gorbunovs pieļāvis varbūtību, ka tuvākajā laikā tiks atrisināts jautājums par pierobežas tirdzniecību. Robeža atvērta nebūšot, tomēr kaimiņiem radīšoties lielākas iespējas veikt barterdarījumus.

A.Gorbunovs, parlamenta un valdības pārstāvji strikti apsolijuši, ka lauksaimnieki pavasara sējas darbiem saņems 70 tūkstošus tonnu dizeldegvielas un 40 tūkstošus tonnu benzīna. Katrs dabūs degvielu atbilstoši apstrādājamajām platībām, un republikas stingri kontrolēs tās izmantošanu.

Sanāksmes dalībnieki informēti par budžeta līdzekļu iedalīšanu reģionālās mašīnbūves attīstībai. Izskanējusi arī doma, ka nepamatoti kavējas privatizācija un kompensāciju izmaksas. Lauksaimnieki uzzinājuši, ka valdība laikam tomēr meklēs iespējas piešķirt dotācijas produkcijas ražotājiem.

Pats J.Kupris runājis par linkopības attīstību Latgalē. Viņš, būdams linkopju asociācijas valdes loceklis, atgādinājis, ka nepiedodami ieilgusi iepirkuma cenu noteikšana. Ja līnī Latgalē ir specifiska kultūra, tad tās audzētājiem jau līdz pavasara sējai jāzina, cik par tiem maksās. Un vai vispār republikai līnī vajadzīgi, ja tā vilcinās ar cenu noteikšanu? Ja cenas būs tādas, kādas prasa asociācija, tad līnūs audzēs gan paju sabiedrības un zemnieki, gan piemājas zemju īpašnieki.

Vēl Kupra kungs runājis par problēmu, kas skar daudzas jo daudzas Latgales cilvēku sētas, proti — 25 procentus pārtikas produktu līdz šim saražoja individuālais sektors. Diemžēl patlaban šo cilvēku vajadzības, netiek ņemtas vērā. Viņiem nav iespējams iegādāties būvmateriālus, tehniku. Kaut arī vārdos parlaments un valdība atbalsta visas saimniekošanas formas, reālu palīdzību saņem tikai zemnieku saimniecības.

Šāda viedokļu apmaiņa jāriko biežāk, teica J.Kupris. Jo no pašreizējās ekonomiskās situācijas, kas izveidojusies Latvijas laukos, var izķepuroties, tikai saskaņoti strādājot parlamentam, valdībai, lauksaimniecības produkcijas ražotājiem un visiem pārējiem, no kā atkarīga lauksaimniecības problēmu risināšana.

Aina Iljina

Daudzās republikas mazaizpildītās (Cēsīs, Madonā u.c.) sāk darboties privātie pārtikas veikali. Nesen šāds veikaliņš — «Agnese» — atvērts arī Livānos. Pagaidām tas izvietošs šaurās telpās — kioskā, taču jācer, ka ar laiku tas atradīs sev labāku mājuvietu.

Ko tad «Agneses» saimnieks J.Aizpurielis piedāvā pircējiem? Sākumam sortiments ir diezgan plašs: piens, kefīrs, krējums, sviests, siers. Vārdu sakot, cik «Moskvičā» var iekraut un atvest no Jēkabpils piena kombināta, tik katru dienu tiek iztirgoti. Produkcija svaiga, arī cenas zemākas nekā tā sauktajos valsts veikalos. Piemēram, sviests «Agnesē» maksā 140 rbj., krējums 48 rbj. Tādēļ pie privātā veikaliņa ik rītus veidojas garu garās rindas (attēlā).

L.Vīksnas (Livāni) teksts un foto

AIZDEJOTI, AIZDZIEDĀTI ... AIZDZĪVOTI GADI

29. februārī — šai dīvainajā, ik četros gados reizi mums dāvātajā dienā — Aglonas kultūras nams apkārtnes ļaudīm dāvāju brīnišķīgus svētkus — dzimšanas dienu. Pie tam dzimšanas dienu, kuru svinēt varēja vairākas paaudzes uzreiz. Jubileju, uz kuru pošoties, meitas sameklēja smukākās kleitas un mātes dārgumu lādītēs domīgi pārcilāja savas jaunības krelles un brošas. Arī vīriem bija ko atcerēties. Un kā gan ne, ja dzimšanas diena ir pašu kultūras namam. Pirms trīsdesmit gadiem tā zālē jaunieši dejoja un dziedāja pirmo reizi. Un tā — līdz šai baltai dienai. Cik sapasīgu pāru šai klubā, tad — tautas un kultūras namā pa šo laiku gan nav satikušies? Cik jauno pašdarbnieku par lieliem dziedātājiem, dejojājiem un teātra mīļotājiem nav izauguši? Cik dīvainu, jaunu un bēdīgu notikumu šais sienās nav noticis? Cik mīlestības un asaru, prieka un pārdzīvojumu? Cik deju, koncertu, sapulču un mītiņu? Cik...? Kas gan to kādreiz izkaltīs vai atcerēsies. Jo tāds jau ir tas kultūras nama un kultūras darbinieku mūžīgais pienākums — ap sevi pulcināt, citiem ikdienu uzspodrināt, sava pagasta vārdu lepnī ļaudīs nest. Un to aglonieši allaž pratuši — ar skaņu dziesmu, ar lepnu danci, ar iznesīgu valodu.

Satikās tovarak vairāku paaudžu pašdarbnieki — gan paši pirmie, gan nesenie, gan tie, kas namu piedzied un piedejo šodien. Katram savas atmiņas, savi joki un uzstāšanās pārdzīvojumi vēl prātā. Taču — kam gan visvairāk prieku, rūpju un atmiņu — gan priecīgo, gan arī bēdīgo, ja ne kultūras nama direktoram? Peltam un rātam, slavētām un cildinātām, un pēc labi izdevušamies svētkiem atkal aizmirstam, prezidijos neaicinātām un allaž par saviem pašdarbniekiem, par ūdenscaurulem, par kurtuvi, par elektrību, par muzikantiem, par, vienvārdsakot, labu izdošanos norūpējušamies.

Un, ak, liktens, ak, laime agloniešiem, jo visus šos gadus pie viņu kultūras nama vadīšanas bijušas sievietes. Čaklas, interesantas, rosīgas un izdarīgas. Allaž par savu nama labo slavu domājošas. Dzimšanas dienas vakarā katrai ar saviem darbiniekiem un pašdarbniekiem bija priekšā jānāk un tieši tik sveču jāaizdedzina, cik gadu Aglonas kultūras namā nostrādāt.

Visvairāk sveču, protams, iededza kultūras nama pirmā direktriše Elena Švābes kundze. Viņai arī visvairāk ko stāstīt un atcerēties — kā jaunais klubs celts, kā sakopts, kā beidzot atklāts. Kā deviņpadsmit gadus tajā dejots, dziedāts un kopā saukts. Tad nāca Valentīnas Breidagas laiks — piecas sveces. Tad trīs iededza Ināra Glužina. Un — tās pēdējās sveces piederēja jau kultūras nama šodienai un Janīnai Streikei.

Savu māku un kultūras nama šodien rādot, dejoja meiteņu deju kolektīvs, dziedāja un spēlēja vokāli instrumentālais ansamblis. Visa vakara garumā dziesmas ritināja folkloras ansamblis. Starp apsveicējiem un runātājiem bija mūzikas skolas

un vidusskolas pedagogi, Gretzu ģimenes ansamblis, kādreizējie kultūras darbinieki, ciema padomju darbinieki un pašdarbnieki. No rajona vadības un kultūras ļaudīm sveiciens bija atvedušas Vaira Vucāne un Inta Ancāne. Kā allaž, Aglonas puses lielākajos godos spēlēja tās lielākie un mīļākie muzikanti — Kondraņicku ģimenes ansamblis.

Pamazām vien vakara gaitā trīsdesmit gadiem tika cauri izstaigāts. Ikviens, kas, savu laiku netaupīdams, Aglonas slavu spodrinājis, tovarak tika pieminēts. Katram par kopā nodejotiem, nodziedātiem, kopā nostrādātiem gadiem tika labs vārds un mīļš paldies pateikts. Daudz jauku vārdu tovarak tika pasacīts. Daudz dziedāts un dancots. Un — daudz sveču iedegts. Visu vakaru tās dega, sildīja un atgādināja — katra svece, tas ir gads. Aglonas puses ļaudīm un viņu gara dzīvei atdots gads.

Ne velti kāds teica, ka visiem, kas te sapulcējušies, sirdī ir Aglona. Tā ir. Jo katrs, kurš tuvus vai tālus ceļus mērodam, bija atnācis, Aglonu un tās kultūras namu domās sauca par savu. Katrs tam kaut ko ir devis, nēmis, arī — guvis.

Un vēl. Ir daži teicieni, ko nevarēju aizmirst arī, kad balle bija noballēta. Proti, ka šajos laikos tikai trakie riko jubilejas, bet trako par laimi vēl ir daudz. Ka agrāk, tad gan nebija tā, kā tagad, jo tad ballēs kāvās reti, bet toties — visa zāle un no sirds! Ka, aizgājušos gadus atceroties, tā īsti nevar saprast, kad tie grūtākie laiki kultūrai bijuši — agrāk, vai tagad, jo ne naudas, ne mantas kā nebija, tā nav. Un tomēr — laikam gan ir pienācis tas brīdis, kad visi liekie svētki aizmirsti, kad lielā politiskā jūsmā pārgājusi un kad tikai ar lielu gribēšanu kultūras dzīve pagastā tālāk var saglabāties. Kam mēs, protams, ticam un ko no sirds visiem agloniešiem novēlam.

Silvija JOKSTE

ATTĒLOS: ir ko pārrunāt, salīdzināt un atcerēties visām četrām direktrišēm (no kreisās): Elenai Švābei, Valentīnai Breidagai, Inārai Glužinai un Janīnai Streikei; savas svečītes aizdedzina kultūras nama pašreizējā direktore Janīna Streike ar savām darbiniecēm.

Jāņa SILICKA foto

KĀDU PIENU SAŅEMAM?

Saskaņā ar lauksaimniecības ministra rīkojumu Preiļu siera rūpnīcas laboratorija uzskūsi individuālā sektora piegādātā piena šķirošanu (līdz šim par to maksāja kā par 2. šķiras pienu). Februārī izdarītas piena kvalitātes pārbaudes visos piena savākšanas maršrutos. Bez piena ārējā izskata, garšas un aptuvenā skābuma vērtējuma no katras piegādātā piena porcijas papemts paraugs — 0,25 litri — piena tīrības (mehāniskā piesārņojuma) un bakterioloģiskās tīrības (reduktāzes) noteikšanai.

Apkopojot rezultātus, izrādījās, ka 1. šķiras prasībām atbilst 7,1 procenti piena, 2. šķiras prasībām — 76 procenti un bezšķiras — 16,9 procenti piena. Jāatzīmē, ka visvairāk piena kvalitāti pašreiz pazemina lielais piegružojums (pakaišu daļiņas un citi neīrumi), kas redzami uz īpaša filtra, ja caur to izkāš piena paraugu. Te būtu jāatceras, ka ūrs nevis tas piens, kuru cenšamies labi izkāst (marle sīkos

gružīšus neaiztur), bet gan tas, kurā piegružojums neiekļūst. Lai to panāktu, labi jātīra gotiņa, tīri jāmazgā rokas, piena trauki, govju tesmenis pirms slaukšanas.

Visvairāk 1. šķiras piena piegādāts no Rai-poles, Krevu, Nalobņas savākšanas maršrutiem. Tai pašā laikā Lakauskū, Rudzātu, Stabulnieku, Aizkalnes, Birzāku sievām derētu rūpīgāk apkopt govus un stingrāk sekot ūrbai. Tas atmaksāsies.

Bakterioloģiskās piesārņotības rādītāji februārī bija labāki par mehāniskās tīrības rādītājiem, jo piens uzglabājās vēsumā, cituviet — pat sasalis.

Turpmāk piena kvalitāte tiks vērtēta katru mēnesi, un analīzes rezultāti attieksies uz visu piena daudzumu, kas piegādāts šīn laikā.

V.Deksne,
Preiļu siera rūpnīcas
laboratorijas vadītāja

Bērnu labumam vienmēr jādod priekšroka!

◆ Saruna ar rajona galvenā ārsta vietnieci mātes un bērna
jautājumos Vilmu KOĶI

Virsrakstā liktie vārdi ir no ANO bērnu tiesību konvencijas, kuru, kā zināms, ir parakstījusi arī mūsu no jauna atdzimusi valsts, tādējādi visai civilizētai pasaulei apliecinot, ka arī Latvijā katram bērnam ir tiesības piedzimt veselam, izaugt par veselu, pilnvērtīgi attīstītu, izglītotu, sociāli nodrošinātu sabiedrības locekli. Tomēr pašlaik, padziļinoties ekonomiski sociālai krīzei, pasliktinās morālais klimats ģimenēs, un bērniem rodas vairāk problēmu...

Pirmā saruna ar rajona galveno pediatru V.Koķi šoreiz ritēja par vispārīgiem jautājumiem, bet domāju, ka mūsu avīzē turpināsim sarunas vēl ar citiem cilvēkiem, no kuriem šodien atkarīga mūsu bērnu labklājība.

— Sāksim ar pašu sāpīgāko lietu — ar bērniem invalīdiem.

— Rajonā pavisam ir 85 bērni invalīdi, astoņi uz katru tūkstoši bērnu. Pirms diviem gadiem, piemērojoties citu valstu pieredzei, invaliditātes noteikšanai izmantotajam rādītāju skaits mūsu republikā tika paplašināts.

Gandrīz puse no šiem bērniem sirgst ar nervu sistēmas iedzimtiem un iegūtiem bojājumiem. 37 šajā grupā ir skolas vecuma bērni, 12 — pirmsskolas. Šāda veida slimu bērnu skaits pakāpeniski samazinās, — mazumā iet dzemdību traumas, bez tam mātēm ar šādiem bērniem ir plašas iespējas izmantot rehabilitējošas sanatorijas. Cita lieta, ka mātes mēdz par agru nolaist rokas un tās nevēlas uzņemties grūtības, kuru rezultātā tomēr varētu panākt ievērojamu veselības uzlabošanu. Bez tam tagad rajonā ir izdalīts speciāls bērnu neiroptologs.

Otrā invalīdo bērnu grupā ir ar iedzimtām skeleta deformācijām, anatomiskiem defektiem. Pavisam 10 bērni, puse no viņiem — skolas vecuma. Redzes invalīdi ir deviņi, dzirdes — septiņi, trīs ar cukura diabētu un pieci ar smagām sirds-kaitēm sirgstošie. Bez tam vēl ir bērni ar iedzimtām ģenētiskām slimībām. Pērn vien piedzima trīs ar Dauna slimību slimi bērni.

Parastajās skolā mācās 26 bērni, speciālajās — 17, mājās — septiņi. Trīs bērni veselības stāvokļa dēļ vispār nav mācāmi. Lielākais bērnu invalīdu skaits — 56 ir pilsētās. Un lai cik tas nešķistu divaini, un lai kā mēs būtu pieraduši pie uzskata, ka Līvāni ir pilsēta ar sliktu ekoloģisko stāvokli, bērni ar iedzimtām sirds-kaitēm un patoloģijām Preiļos dzimst vairāk. Pēdējos gados pieaugušo kņopību gadījumus es pieļauju saistībā ar Cernobiju.

— Jums ir savs viedoklis šajā sakarībā?

— Jā, Es, protams, nezinu, kādā veidā radioaktīvie vēji un mākoņi gāja pār Latviju, bet no zonas, kādā pēdējos gados izvietojas smago iedzimto kņopību gadījumi, atliek secināt, kura mūsu rajona daļa visspēcīgāk cietusi. Proti, pāri rajonam stiepjas šāda josla — Pelēci — Stradiņi — Preiļi — Riebiņi — Sauna — Siļukalns. Pēdējos gados arī pieaugušo vidū šajā zonā jūtama lielāka saslimstība ar onkoloģiskajām slimībām.

Septiņdesmitajos gados slimu bērnu dzimšanu ietekmēja tas, kur ir dienējis tēvs. Ja nu rakašu karaspēkā... Tagad ir ļoti neveselas mātes. Savai veselībai, fiziskajai attīstībai nemaz nepievērš uzmanību. Meitenēm skolā fizikultūras stundas ir visnīstamākās...

— Ja vēl ņem vērā piesārņoto vidi, uz-turam kaitīgos, ar nitrātiem un smagajiem metāliem pilnos dārzeņus, leikozo pienu...

— No nitrātiem baidās visi, kā vienīgo bīstamo cēloni uzskatot maksīgo minerālmēslu izman-tošanu. Un aizmirstot, ka tikpat, ja ne vairāk, ar nitrātiem savus dārzeņus piesārņo visi, kas pārmērīgi zemi mēslu ar kūtsmēsliem. Bet vis-

pār ekoloģiski viskaitīgāko produkciju izaudzē pilsētnieki savos mazdārziņos. Kur, piemēram, Preiļos izvietots vairums dārziņu? Gar apbraucamo ceļu trīsdesmit metru zonā, kas saņem vislielāko smago metālu piesārņojumu ar visām no tā izrietošajām sekām.

— Bet atgriezīsimies pie slimajiem bērniem. Kā viņiem klājas?

— Protams, visas republikas grūtības atbalsojas arī šajās ģimenēs. Un pie tām raizēm, kas ir gandrīz katrās mājās par lielo dzīves dārdzību, šajās ģimenēs ikdienu vēl aptumšo bēdas par slimu bērnu. Sākot ar 1. februāri, invalīdiem kopš bērnības un bērniem invalīdiem līdz 16 gadu vecumam tiek maksāta pensija oficiālā pensionāra iztikas minimumā līmenī, tas ir, 540 rubļi mēnesī plus tikpat liela piemaksa viņu kopšanai un ārstēšanai. Tāpat šo invalīdu pensija pašlaik ir 1080 rubļi. Problēma ir ar dažādu aparāturu sagādāšanu. Piemēram, dzirdes aparāti, protams, ir visiem, kam tie vajadzīgi. Bet var saprast arī to, ka katrs gribēs savu slimu bērnu apgādāt ar labāko, ar importa aparātiem. Nesen vienai Līvānu meitenei izdevās sadabūt šādu bērņu aparātu. Caur Bērnu fondu dabūtjam vienus invalīdu ratiņus. Nepieciešami vēl divi. Kaut arī atšķirībā no Rietumu zemēm, pie mums ne kinoteātri vai kultūras namā, veikalā, pat ne skolā nav lemts ar ratiņiem iebraukt kādām slimam bērnam, nav pārvarami sliekšņi, pakāpieni.

Ar zālēm nepārvaramas grūtības vēl neizjūtam. Ja nav vienu, tad sagādājam aizvietotāju. Cukurslimnieki saņem insulīnu, vienreizējās lietošanas šīrces.

Nesen zāles pienāca arī humanitārā sūtījumā. Tās atvērtas un uzskaitītas tika komisijas klātbūtnē. Pēc tam izdalītas pa slimniņu bērnu nodalījumiem, kā arī uz iecirkņu pediatru rakstītajām receptēm. Pieaugušajiem paredzētas sirds slimnieku zāles tika atdotas uz poliklīniku. Vēl bija vitamīnu sūtījums no Čikāgas, no evanģēliskās luterāņu baznīcas. Šie vitamīni nonāca slimniņā, kā arī 400 rajona slimajiem bērniem uz receptēm, arī palīgskolai un internātskolai, kā bija norādīts pavādvēstulē.

Vēlreiz gribu teikt, ka vairākos gadījumos vecāki ir maz aktīvi. Neizmanto tās iespējas, ko dod uzturešanās sanatorijās, rehabilitācijas centros. Anatomisko defektu novēršanai (nav, piemēram, barības vada, ir vilka rikle, isāka kāja) ārstēšana ir ilga, vairākos posmos, ar vairākiem operācijām, kas no vecākiem prasa lielu pašiz-liedzību, daudz izturības. Un vecāki padodas, nenodarbojas ar mazajiem tik, cik vajadzīgs, lai sasniegtu maksimāli iespējamo uzlabošanu.

Pie mums joprojām neviens neredz bērnu. Cilvēks nav pirmajā vietā. Mēs tikai runājam par to...

— Tagad gribu palūgt jūs pievērsties jaunās paaudzes veselākajai pusei, kaut par veselību arī jārūnā diezgan nosacīti. Tātad jums nākas atbildēt par bērnu no tā brīža, kad viņam sejas iespīd pirmais šīs pasaules gaismas stars līdz pat...

— ... piecpadsmit gadiem.

Sarunas turpinājums ar ārsti Vilmu Koķi par mūsu rajona bērniem — nākamajā numurā. Iespējams, ka daudzās māmiņas, uzziņājušas, ka turpinās intervija ar rajona populārāko pediatru, vēlēšies caur avīzes starpniecību uzdot viņai kādus sasāpējušus jautājumus par ārstniecības darba organizēšanu, vai gluži vienkārši gribēs padalīties savās raizēs. Lūdzu, piezvaniet uz redakciju. Tālrunis 21996.

Līvija Rancāne

Sporta klubs «Cerība» informē

FUTBOLS

• Preiļu pilsētas minifutbola čempionāta turpinājumā pusfinālā «Parks» pieveica komandu «Preiļi-72» (5:3), bet «Veterāni» apspēlēja sporta klubu «Cerība» (7:6). Finālā pārkāps izrādījās «Parks» (5:3). Spēlē par trešo vietu «Preiļi-72» uzvarēja «Cerību» (8:6). Par turnīra labāko vārtisargu aizīts Valērijs Bļinovs, aizsargu — Vladimiris Pojakovs, uzbrucēju — Vladimiris Ivanovs.

• Latvijas minifutbola čempionāta zonālajā turnīrā Preiļu zēni (1980.g.) savā apakšgrupā zaudēja Daugavpils komandai (4:8), Liepāji (5:8), Valmierai (2:3), uzvarēja Jēkabpili (3:0) un no cīņas par godalgotajām vietām izstājās.

• Daugavpili risinājis starptropiskais turnīrs minifutbolā 1981. gadā dzimušajiem futbolistiem. Preiļieši spēja pieveikt Jēkabpili (5:0). Bargžādi komandu no Lietuvas (3:1), Liepāju (6:5), arī lietuviešus no Ukmerģes (9:1), zaudēja mājiniekiem (3:5) un kopvērtējumā izcīnīja 1. vietu.

• Preiļos risinājās Latvijas minifutbola čempionāta (1978.g.) finālturnīrs. Trenera Vladimira Točko audzēkņiem mazliet pietrūka, lai atkārtotu pērnā gada panākumu — kļuva par čempioniem. Preiļieši pieveica Jēkabpili (8:2) un Jelgavu (3:2), bet piekāpās čempionāta uzvarētājiem — Rīgas «Daugavai» (2:6). Galaiznākumā — otrā vietā. Jelgavnieki ierindojās trešajā, bet jēkabpilieši ceturtajā vietā.

BASKETBOLS

• Sācies Preiļu pilsētas čempionāts basketbolā. Komandas aizvadījušas pirmās spēļu kārtas, un situācija turnīra tabulā ir šāda. Vīrieši: «Agrofirma» 3—0, Preiļu 1. vidusskola 3—0, «Cerība» 2—1, SCO 2—1, «Lauktehnika» 1—1, Riebiņi 1—2, «VAKIS» 0—3, jaunieši 0—4. Jāmu konkurencē: Preiļu 1. vidusskola 2—0, «Agrofirma» un «Kooperatīvā skola» pa 1—1, «Cerība» 0—2.

• Preiļu 1. vidusskolas meitenes «Vidusskolas kausa» izcīnā un Līvānu 1. vidusskolas zēni LTF kausā kā spēcīgākās komandas no Latgales iekļuvušas šo sacensību pusfinālturnīrā, kur mērosies spēkiem ar citu Latvijas novadu skolu komandām.

• Latvijas basketbola čempionāta 2. līgas turnīrā vīriešiem Līvānu «Līga» izbraukuma uzvarēja Talsu komandu un Rīgā zaudēja 47. vidusskolas pārstāvjiem. Pēc tam mājas līnīnīši apspēlēja vienu no līdieriem — Rīgas «Meliorprojektu» (86:84) un Cēsu basketbolistus (89:70).

• Sieviešu turnīrā izbraukumā līvānietes uzvarēja Talsus, zaudēja Kuldīgai un pēc tam mājas prātā pieveikt sporta klubu «Jugla» un Cēsu komandu. Kā vīriešu, tā sievietes turnīrā Līvānu komandas atrodas tabulas galvā.

• Latvijas kausa izcīņas ceturtdaļfinālā līvānietes piekāpās vienai no Latgales labākajām komandām — LSPA (61:78).

VIEGLATLĒTIKA

• Latvijas jaunatnes meistarsacīkstēs vidējā vecuma grupā veiksmīgi piedalījās mūsu rajona jaunie vieglatlēti. 3 kilometru soļojumā 1. vietu izcīnīja Raitis Tumāns (Galēni) — 16 minūtes 54,9 sekundes, 3. vietā Eduards Kudriņš (Vārkava) — 18 minūtes 24,3 sekundes. Ceturtajā un piektajā vietā ierindojās Jānis Pabērzs (Līvānu 1. vidusskola) un Jānis Pauniņš (Riebiņi). Meiteņu konkurencē Kristīne Erte 2 kilometru soļojumā izcīnīja 5. vietu — 11 minūtes 33 sekundes.

Lodes grūšanā līvānietis Andris Klaužs un Jevģēnijs Borks—Ržecickis sasniegta personīgos rekordus — 11 metri 79 centimetri un 11 metri 20 centimetri un palika solīti no medaļām — 4. un 5. vietā. Artūrs Iaižāns (Līvānu 2. vidusskola) izcīnīja divas trīspadsmitās vietas 60 metru un 200 metru skrējienos — attiecīgi 7,78 sekundes un 27,1 sekunde. Andrejs Bondarevs (Līvānu 2. vidusskola) izcīnīja 10. vietu 1500 metru distancē (4 minūtes 55,3 sekundes) un 6. vietu 3000 metru distancē (10 minūtes 27,5 sekundes). Jāpiebilst, ka abi zēni cīnijās apmēram 30 dalībnieku konkurencē.

• Rīgas Sporta manēžā risinājās Latvijas pieaugušo un junioru čempionāts. Mūsu rajona pārstāvji izcīnīja 2 sudraba un 1 bronzas medaļu. Ilona Skuja bija otrā 3 kilometru soļojumā ar rezultātu 13 minūtes 55,3 sekundes. Normunds Ivzāns arī bija otrais 5 kilometru soļojumā — 20 minūtes 53,1 sekunde. Jānis Māsāns ar atzīstamu rezultātu — 17 metri 06 centimetri — izcīnīja 3. vietu lodes grūšanā. Ivars Zeltiņš 3000 metru distancē ierindojās 9. vietā (9 minūtes 14,1 sekunde).

Junioru konkurencē ļoti veiksmīgi startēja soļotāji — viss goda pjedestāls Preiļu rajona sportistiem: 1. vietā Vjačeslavs Grigorjevs, 2. — Aigars Salenieks, bet 3. — Vladislavs Melņikovs. Lodes grūšanā junioriem Edgars Upenieks kļuva par otrās vietas ieguvēju.

• Baltijas valstu jaunatnes sacensībās vecākajā grupā Līvānu 2. vidusskolas audzēknis Jevģēnijs Smirnovs izcīnīja 3. vietu lodes (6 kilogrami) grūšanā ar rezultātu 11 metri 50 centimetri.

Imants BABRIS, sporta kluba «Cerība» priekšsēdētājs

Mākslas darbu kolekcija

Rajona kultūras namā izvietota akvareļu un grafikas kolekcija no Daugavpils muzeju mākslas nodaļas fondiem. Ar šo ekspozīciju Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzejs — izstādes iniciators — turpina mākslas propagandu. Šoreiz jau par maksu. Tāpat kā citās lielpilsētās.

Gleznotājs Kārlis Dobrājs, kas darbojas arī monumentālajā glezniecībā, grafikā, interjera un lietišķajā mākslā un izstādēs regulāri piedalās no 1962. gada, šeit pārstāvēts ar trim linogravīrām, starp kurām ir arī izteiksmīgais pašportrets. Mākslinieka darbs ir augstu novērtēts. Viņš ir saņēmis LPSR AP Prezīdija Goda rakstu, Daugavpils DDP IK Goda rakstu, Vissavienības konkursu medaļas, VLKJS CK prēmiju. Kārlim Dobrājam ir bijušas personālizstādes Panevežā, Daugavpilī, Rīgā, Limbažos.

Viena no daudzajām Jāzepa Pīgožņa personālizstādēm pirms pieciem gadiem bija skatāma Līvānos. Arī Preiļu pusē daudzpusīgais mākslinieks nav svešs. Lai atceramies viņa nozīmīgākos darbus stāvglezniecībā: «Rāznas ezera apkārtnē», «Klusā daba ar zivīm», «Līni zied»; grāmatu ilustrācijas: V. Plūdonis, «Ābelziedā», divi kolorītie latvie-

šu tautas dziesmu krājumi; medaļas: Andrejam Paulānam — 75, Jānim Jaunsudrabiņam — 100 un daudzus jo daudzus citus darbus gan stāvgrafikā, gan preses grafikā, plakātā. Šī ekspozīcija mums ļauj tikties ar mākslinieka sešdesmito gadu darbiem.

Lūdās Jāņa Undas filigrānajiem akvareļiem skatītāju uzrunā krāslaviete Silvija Orbidāne, daugavpilieši Baiba Pika un Leonīds Bauļins. Neierasts ir Harija Kravcova darbs «... atceroties 39», kurā laikmeta raksturojuma izmantoti īsti dokumenti.

Interesanti sevi piesaka Uģis Auziņš ar «Balto...» un «Sarkano geometriju». Mākslinieks patlaban veido Daugavpils muzeja interjeru. Tikai ar vienu darbu reprezentējas Mārtiņš Lapiņš un Matīss Zavickis. Skatītāju uzmanību neapšaubāmi piesaistīs Ērika Čaunes un Vladislava Paura akvareļi.

Pavisam ir eksponēti 25 darbi. Muzeja plānos ir iepazīstināt preiļiešus ar Ilzes Šenbergas daiļradi.

Voldemārs ROMANOVSKIS

♦ Attēlos: K. Dobrājs. «Pašportrets»; J. Pīgožnis. «Mūsu laukos».

Jāņa SILICKA foto

RIZOFĪLS — EFEKTĪVS MĒSLOJUMS

Rizofīls (rhiza — sakne, philos — domājs) ir jauns un augsti efektīvs bakteriāls mēslojums. Tas guvis plašu pielietojumu Holandē, Somijā un citās valstīs ar augsti attīstītu zemkopības kultūru. Rizofīls ievērojami palielina dārzeņu, graudaugu, tehnisko un augļu kultūru ražas. Preparāts ir nekaitīgs cilvēkiem un dod iespēju iegūt ekoloģiski tīru augkopības produkciju. Rizofīla sastāvā ir augsnes dabiskie komponenti, kas atjauno tās dabiskās īpašības, kuras zaudētas minerālmēsļu pārmērīgas lietošanas dēļ un uzņēmumu ķīmisko izmešu iespaidā.

Kā jaunais mēslojums iedarbojas uz augiem? Nokļuvušas uz saknēm, bakterijas kompleksi iedarbojas uz visu augu. Tās uzlabo auga barošanu ar slāpekli, piegādājot saknēm gaisa saistīto slāpekli, izdala augšanas stimulatorus, vitamīnus un antibiotikas, kuras nomāc patogēno sēnīšu un nematožu attīstību. Bakterijas utilizē slāpekļa pārpalikumu augsnē, ka rezultātā krasi samazinās nitrātu un nitrītu saturs augu augļos un bumbujos. Sevišķu efektu dod rizofīla pielietošana siltumnīcās. Pēc rizofīla pielietošanas augļu kultūru ražība palielinās par 26 procentiem. Slāpekļa mēslojuma izlietojums samazinās par vairāk nekā 30 procentiem. Rizofīls pilnībā novērš tomātu «saslimšanu» ar nematodi un fuzoriozi, palielina augļos C vitamīna un cukura daudzumu, paaugstina olbaltumvielu un samazina nitrātu saturu, stimulē augļu augšanu. Tomātu raža slēgtās augsnēs palielinās par 2,2 kilogramiem no viena kvadrātmetra. Apstrādājot ar rizofīlu trīs reizes gurķu raža palielinās par 85 procentiem.

Lietojot rizofīlu, samazinās kartupeļu inficēšanās ar fuzoriozi un kraupi, kas dod iespēju ievērojami samazināt ražas zudumus, izlieto-

bānot. Kartupeļu raža pēc rizofīla pielietošanas palielinās par 20—25 procentiem. Izmēģinot rizofīla ietekmi uz miežu, kukurūzas, zirņu un sojas ražību, konstatēts, ka tā pieaug par 15—30 procentiem.

1. Ieliet rizofīlu? 2. Ja sēklas pirms sējas sēklas, bumbujus vai sipoli nepieciešams samitrināt ar ūdeni un apvijāt preparātā.

2. Ja sēklas pirms sējas nepieciešams sadīdēt, tad vislabāk to izdarīt maisījumā: ūdens (viena glāze) un rizofīls (viena glāze).

3. Sējeņus pikējot vai stādot augsnē stādus, rizofīla paketei jāpielej 1,5 glāzes (350 ml) ūdens un šajā maisījumā jāpamērcē saknes. Bakterizētās sēklas, bumbuji, sipoli, sējeņi vai stādi jāizmanto tūlīt pēc to apstrādes ar rizofīlu (izņemot vienīgi preparātā samērcētās sēklas dīdēšanai).

Rizofīla izlietojums — no 2 līdz 3 kilogramiem uz hektāru.

Preparāts jāuzglabā temperatūrā, kas nav zemāka par plus pieciem grādiem, jāsaņem no tiešiem saules stariem. Tā derīguma termiņš — 4 mēneši. Ja nav ievēroti uzglabāšanas un lietošanas noteikumi, gaidītā rezultāta no rizofīla var nebūt.

Tuvākas ziņas par šo preparātu un tā iegādes iespējām var saņemt: 226254, Rīgā, Turģeņeva ielā 19, 503. istabā, zinātnes un ražošanas firmā «Bioteks», tel. 213633; RRU uzņēmuma «Ražība» minerālmēsļu bāzē (tel. 65133, 65025) vai pie lauksaimniecības pārvaldes dispečera (tel. 22113).

V. PETROVA, rajona galvenā agroķimīķe

♦ Atvadu rindas

MŪŽS KĀ DZIESMA

Sniegs šodien nomainījis pavasarīgo sauli un lietu. Bet Jūs, Kažas māt, vairs to neredzat. Šodien savā deviņdesmitajā dzimšanas dienā Jūsu skaistās dziesmas skan aizsaules dārzos. Tur, kur mīt Jūsu vīrs, Jūsu māte un tēvs, kuri Jūs tik maziņu atstāja bāreņos, un tāpēc Jums tika liegta iespēja iet skolā. Bet Jūs mācījāties dzīvē, no kaimiņiem, no tautas dziesmām, no cilvēkiem, pie kuriem Jūs aizveda kalpones gaitas.

Dziesmas satuvināja Jūs ar Jūsu dzīvesdraugu, dziesmas skanēja pie meitu — vēlāk arī pie mazbērnu un mazmazbērnu šupulīem. Taču ar to vien Jums bija par maz. Dziesmai Jūsu sirdī gribējās plašumu, un ar kaimiņiem, kam arī bagāts dziesmu pūrs — Teklu, Jadvīgu, Francišku un citām Anspoku sievām balsis salaižot kopā — iznāca septiņbalsīgs etnogrāfisks ansamblis.

Jūs dziesmas devāt tautai atpakaļ. Šupulīties uzslavu vilņos, uz lielām skatuvēm Maskavā un Rīgā, Preiļos, uz mazākām tuvos un tālos ciemos. Bija jau arī citi skaudības uzvilniņumi, nievas, sak, vai tad viņām nav ko darīt, ka skraida apkārt dziedādama. Bija ko darīt. Bet arī darbi dziedot vieglāk un ātrāk padarāmi, ja zini kādu dziesmu jādzied, pavasārī govīs laižot ganos, kādu — audeklu aužot, kādu balsi jālaiž, plāvā sienu kaltējot, un, kad pietrūkst padoma, caur dziesmu var Laimiņai pavaičāt, kā dzīvot tālāk.

Un tā ar Laimiņas padomu ir nodzīvots bagāts mūžs. Jūsu padomi lieti noderējuši meitām, pieciem mazbērniem un mazmazbērniem, kuri Jūsu dziesmas dzied Neiceņieku ģimenes ansamblī. Dziesmas dāsnī dāvinājāt gan Riebiņu, gan Vārkavas ansambļiem, tuviem tāliem ciemiņiem, visvairāk — no Rīgas puses. Ne tikai dziesmas, arī dančus — un tad bija jādanco — un dancinātājs — Ernests Spičs no Rīgas. Jūs filmējuši gan Valdis Muktupāvels, gan Andris Slapiņš, kura iesākto filmu pērnvasar pabeidza citi.

Gara možums, dāsnums, atsaucība — tas Jums bija Laimas dāvana visam mūžam. Lai Laima un Māra stāv Jums klāt arī tur, aizsaulē. Bet mēs, šaipusē, Jums, savai folkloras biedrības goda biedrei sakām — vieglās smiltis Latvijas zemē.

Monika Līvāne, Preiļu folkloras biedrības priekšsēdētāja Jāņa Silicka foto uz Annām pirms diviem gadiem

Mednieku zināšanai: pieņemts LR medību likums

Februāra sākumā Latvijas Republikas Augstākā Padome pieņēma medību likumu un lēmumu par šī likuma spēkā stāšanās kārtību

Lēmumā teikts:

1. Atzīt par spēku zaudējušiem ar 1992. gada 1. augustu visus aktus par medību plašību nodošanu mednieku biedrībām. Pēc šī termiņa izbeigšanās tiesības medīt regulē šā likuma 14. pantā noteiktajā kārtībā noslēgtie medību plašību izmantošanas līgumi.

Noteikt, ka medību plašību nevar reģistrēt un nodot apsaimniekošanai medību tiesību lietotājiem, ja uz 1000 hektāriem medību plašības ir mazāk par 10 medniekiem.

2. Noteikt, ka medību apliecības, ko izsniegsi Latvijas Republikas Mednieku un makšķernieku biedrība, ir derīgas līdz 1992. gada 31. decembrim. Valsts virsmežniecībām, nepārbaudot mednieku teorētiskās zināšanas un praktiskās iemaņas, uz šo apliecību pamat-

līdz 1992. gada 31. decembrim veikt jauno mednieku apliecību izsniegšanu medniekiem, izņemot bijušos VDK darbiniekus. Citu organizāciju vai valsts institūciju izdotās medību apliecības Latvijas Republikas teritorijā nav derīgas no šā likuma spēkā stāšanās brīža.

3. Uzdot Latvijas Republikas Ministru Padomei līdz 1992. gada 1. augustam izdarīt grozījumus un papildinājumus Latvijas Republikas valdības pieņemtajos normatīvajos aktos, saskaņojot tos ar Latvijas Republikas medību likumu, un likumā noteiktajā kārtībā apstiprināt Latvijas Republikas medību noteikumus.

4. Noteikt, ka Latvijas Republikas medību likuma 24. pants stājas spēkā ar 1992. gada 1. augustu.

Medību likums ir publicēts «Lauku Avīzēs» 8.(215.) numurā šī gada 25. februārī.

Daudzus medniekus tagad interesē jautājums par esošo mednieku apliecību pagarināšanu un jauno apliecību saņemšanu. Esošās apliecības var pagarināt rajona medību saimniecībās iepriekšējo gadu noteiktajā kārtībā līdz 1992. gada 31. martam. Ja apliecības netiks pagarinātas, tad līdz jaunai apliecību saņemšanai mednieki zaudēs tiesības medīt.

Pašlaik tiek izstrādāti ar medību likumu saistītie normatīvie akti. Līgumu slēgšana par medību plašību izmantošanu notiks pēc normatīvo aktu un medību noteikumu apstiprināšanas, taču ne vēlāk kā līdz 1. augustam.

A. RUDZĪTIS, virsmežzinis

Apdrošināšanas a/s «Dukāts» — vairogs Jūsu darbam!

Aizvadītā gada nogalē republikā tika izveidota apdrošināšanas akciju sabiedrība «Dukāts». Sabiedrības akcionāri ir lauksaimniecības uzņēmumi un zemnieku saimniecības. Ar šo gadu rajonā darbu ir uzsākusi apdrošināšanas a/s «Dukāts» Preiļu nodaļa. Tā veic visa veida mājas mantas, nekustamā īpašuma, lauksaimniecības mašīnu un tehnikas, smago un vieglo automašīnu, mājlopu un sējumu apdrošināšanu ar jebkuru organizāciju un iedzīvotāju. Visi līdzekļi, kuri netiks izlietoti tiešajam apdrošināšanas izmaksām, paliks lauksaimnieku rīcībā un tiks novirzīti tās attīstībai investīciju un kredītu veidā. Pastāvot divām apdrošināšanas firmām, rajona iedzīvotājiem ir reāla iespēja izvēlēties, kurā no firmām apdrošināt savu īpašumu. Piedāvājam apdrošināšanas a/s «Dukāts» apdrošināšanas maksājumu tarifus.

1. Valsts, kooperatīvajām organizācijām, zemnieku saimniecībām un fiziskām personām apdrošinot pamatlīdzekļus:

- lopkopības fermas 0,175 %; 1,75 rubļi no 1000 rubļiem.
- labības un siena šķūņi, kļētis, elevatori, kokapstrādes un ķīmiskās ražošanas celtnes 0,6 %; 6 rubļi no 1000 rubļi.
- lauksaimniecības produkcijas pārstrādes celtnes 0,4 %; 4 rubļi no 1000 rubļi.
- mehāniskās darbnīcas un tehnikas apkopes stacijas 0,3 %; 3 rubļi no 1000 rubļi.
- garāžas un degvielas noliktavas 0,7 %; 7 rubļi no 1000 rubļi.
- dzīvojamās mājas, komunālās, izglītības, kultūras un veselības aizsardzības celtnes laukos 0,175 %; 1,75 rubļi no 1000 rubļi.
- dzīvojamās mājas, komunālās, izglītības, kultūras un veselības aizsardzības celtnes pilsētā 0,12 %; 1,20 rubļi no 1000 rubļi.
- kravas autotransports, traktori, motobloki 0,8 %; 8 rubļi no 1000 rubļi.
- vieglais autotransports (izņemot fiziskās personas un zemnieku saimniecības) 1,5 %; 15 rubļi no 1000 rubļi.

2. Valsts, kooperatīvajām, zemnieku saimniecībām un fiziskām personām apdrošinot dzīvniekus:

1. VARIANTS — apdrošināšanas gadījumi: ugunsgrēks, zibens spēriens, ūdens plūdi, vētra, infekcijas slimības, zvēru un suņu uzbrukums, elektriskās strāvas iedarbība, transporta līdzekļu uzbaušana, nozagšana (liellopi, aitas, kazas un zirgi vecumā no 6 mēnešiem;

cūkām, kažokādu zvēriem un trušiem — vecumā no 4 mēnešiem; mājpūtņiem no 1 mēneša)

- liellopi, aitas, kazas, majputni, kažokādu zvēri 0,4 %; 4 rubļi no 1000 rubļi.
 - cūkas, bišu saimes 0,3 %; 3 rubļi no 1000 rubļi.
 - zirgi 0,6 %; 6 rubļi no 1000 rubļi.
2. VARIANTS — apdrošināšanas gadījumi: iepriekšminētie gadījumi plus jebkura slimība, eksplozija, saules dūriens, nosmakšana, nožņaugšana, nosalšana, noslikšana, noindēšanās, indīgs kodiens
- liellopi, zirgi 3,5 %; 35 rubļi no 1000 rubļi.
 - cūkas 2,5 %; 25 rubļi no 1000 rubļi.
 - aitas, kazas 3,0 %; 30 rubļi no 1000 rubļi.
 - mājpūtņi 6,0 %; 60 rubļi no 1000 rubļi.
 - kažokādu zvēri 4,5 %; 45 rubļi no 1000 rubļi.
 - bišu saimes 0,3 %; 3 rubļi no 1000 rubļi.

3. Zemnieku saimniecībām un fiziskām personām apdrošinot vieglo autotransportu:

- LAUKOS
- pret avārijām un sadegšanu 0,6 %; 6 rubļi no 1000 rubļi.
 - pret nozagšanu 1,5 %; 15 rubļi no 1000 rubļi.
 - kopā pret avārijām, sadegšanu un zādzību 1,8 %; 18 rubļi no 1000 rubļi.
- PILSĒTAS
- pret avārijām un sadegšanu 0,6 %; 6 rubļi no 1000 rubļi.
 - pret nozagšanu 2,0 %; 20 rubļi no 1000 rubļi.
 - kopā pret avārijām, sadegšanu un zādzību 2,1 %; 21 rubļi no 1000 rubļi.

4. Zemnieku saimniecībām un fiziskām personām apdrošinot mājas mantu 0,5 %; 5 rubļi no 1000 rubļi.

5. Valsts, kooperatīvajām, zemnieku saimniecībām un fiziskām personām apdrošinot lauksaimniecības kultūras un ilggadīgos stādījumus:

- vasarāju graudaugi, pākšaugi un tehniskās kultūras 3,0 %; 30 rubļi no 1000 rubļi.
- ziemas kvieši 4,0 %; 40 rubļi no 1000 rubļi.
- ziemas rudzi 10,0 %; 100 rubļi no 1000 rubļi.
- kartupeļi 7 %; 70 rubļi no 1000 rubļi.
- atklāta lauka dārzeņi 5,0 %; 50 rubļi no 1000 rubļi.
- segta lauka kultūras 2,0 %; 20 rubļi no 1000 rubļi.
- lopbarības kultūras vidēji 3,0 %; 30 rubļi no 1000 rubļi.
- kokaudzētavas 5,0 %; 50 rubļi no 1000 rubļi.
- ilggadīgie stādījumi 0,15 %; 1,50 rubļi no 1000 rubļi.

— augļu koku un ogulāju raža: sekļeņi 5 %; 50 rubļi no 1000 rubļi., kaulēņi 13 %; 130 rubļi no 1000 rubļi., ogas 4 %; 40 rubļi no 1000 rubļi.

6. Valsts, kooperatīvajām organizācijām, zemnieku saimniecībām un fiziskām personām, apdrošinot mantu akciju sabiedrībā «Dukāts», ir noteiktas sekojošas atlaides:

- ja klients vērtības apdrošina uz kalendāro gadu, tad pirmo maksājumu 25 % no gada summas jāsamaksā ne vēlāk kā 7 dienas pēc līguma noslēgšanas, otro maksājumu 50 % no gada summas 2 mēnešu laikā un trešo — 6 mēnešu laikā pēc līguma slēgšanas;
- klients, apdrošināšanas līguma darbības laikā, var palielināt apdrošināto objektu vērtību, noslēdzot papildus līgumu;
- klients tiesīgs pats noteikt apdrošināmās mantas vērtību un apdrošināšanas veidu;
- apdrošinot visus pamatlīdzekļus un apgrozāmos līdzekļus (izņemot mājdzīvniekus), juridiskām personām un zemnieku saimniecībām piemērojama likme 0,1 % no apdrošināmās mantas vērtības;
- ja klients apdrošina visu viņam piederošo mantu (ieskaitot lauksaimniecības kultūras), sabiedrība viņam piešķir apdrošināšanas maksājumu atlaidi 15 % apmērā;
- nolūkā veicināt jauno zemnieku saimniecību attīstību, kas noslēguši ar sabiedrību apdrošināšanas līgumu par visas viņiem piederošās mantas (arī lauksaimniecības kultūras) apdrošināšanu, sabiedrība šim zemnieku saimniecībām pirmajos divos pastāvēšanas gados piešķir apdrošināšanas maksājumu atlaidi 15 % apmērā;
- klientam, kurš trīs kalendāro gadu laikā sabiedrībā nepārtraukti apdrošināja savas materiālās vērtības un nav kavējis noteiktos termiņmaksājumus, atsevišķos gadījumos pēc apdrošināšanas a/s «Dukāts» padomes ieteikuma tiek piešķirtas arī atlaides, samazinot maksājumus pat līdz 50 %.

Apdrošiniet savu mantu apdrošināšanas akciju sabiedrībā «DUKĀTS»! «Dukāts» — tas ir vairogs Jūsu darbam. Tā rakstīts akciju sabiedrības «Dukāts» emblēmā.

MŪSU ADRESE: PREIĻI, A.PAULĀNA IELĀ 3 A, 13. KAB.; TĀLRUNIS 22562.

Apdrošināšanas akciju sabiedrības «Dukāts» Preiļu nodaļa

Preiļu rajona Valsts dienesta pārvalde izsludina iesaukumu uz virsnieku un virsniekvietnieku kursiem.

◆ Par virsniekvietnieku kursu klausītāju kandidātiem var uzņemt personas ar pabeigtu augstāko izglītību, kuras beigušas mācību iestādī ar kara katedru, bijušās PSRS karaskolu kursantus (sākot ar otro kursu), bijušās PSRS armijas praporščikus, kuri beiguši praporščiku kursus (līdz 27 gadu vecumam).

◆ Par virsniekvietnieku kursu klausītāju kandidātiem uzņem personas ar vidējo izglītību, kuras ir nodienējušas pilnu dienesta laiku ārvalstu armijā (līdz 25 gadu vecumam).

Interesentus lūdz pieteikties pēc iespējas ātrākā laikā. Kursu sākums ar šī gada 1. aprīli.

◆ Vienlaicīgi tiek izsludināts iesaukums uz virsnieku un virsdienesta karavīru iesaukumu aktīvajā militārajā dienestā uz brīvprātības principa pamata.

Uzziņas Valsts dienesta pārvaldē — Preiļos, 1. Maija ielā 7.

Varam izrakt grāvi, būvbedri, dīki, izpildīt buldozera darbus, uzbūvēt caurteku vai aku, izgatavot un realizēt pirmreizējās nosusināšanas projektu.

Samaksa skaidrā naudā vai ar pārskaitījumu. Līgumcenas.

Tuvākas ziņas: Līvānos, Baznīcas ielā 23, Līvānu melioratīvās celtniecības valsts uzņēmumā. Tālruni: 44679, 44451.

Atjauno kinesiopus. Telefons 44876.

Iestāde pārdod motorzāģi «Husqarna», var ar pārskaitījumu. Zvanīt 42760 pēc plkst. 18.00.

Jaunaglonas lauksaimniecības skola 1992. gada 14. martā plkst. 10. 00 rīko atvērto durvju dienu.

PĀRDOD

lopbarības bietes. Tālrunis 34468;

lēt, steidzami automašīnu Moskvīč - 401. Tālrunis 42287;

ilgi uzglabājamo kāpostu, skābējamo gurķu un citu dārzeņu, kā arī dažādu ārzemju puķu šķirņu sēklas Preiļu tirgū 15. martā no 8.00 līdz 12.00, Līvānu tirgū 22. martā no 8.00 līdz 12.00. Valters;

zirgu Zvanīt 57797;

automašīnu M - 407 ar rezerves daļām. Tālrunis 21597;

T-74 labā tehniskā stāvoklī ar rezerves daļām. Zvanīt Talsi 8-232-21092 pēc plkst. 20.00.

Tāda negaidīti tumša diena svist, Nav neviens no mums to gaidījis, Atmiņā vēl dienvidvēju padebeši viz Jāšķiras, kaut izrunāts nebūt nav viss.

No sirds vēlamies mazināt bēdu smagumu Izidora GRANDĀNA piederīgajiem, viņu pēdējā gaitā izvadot. Rudzētu pagasta zemnieki

Un tā mēs aizejam — tā pēkšņi un pavisam, Bez ceļa atpakaļ. Smilts klājas pāri visam, Ne saukt, ne pānākt vairs — balss aizsmok, soļi stieg.

Un sāpes dvēselē kā melni pelni sadeg. (Z. Purvs) Baltajos bērzos klusi kad šalc pēdējā atvadu dziesma, esam kopā ar Jāni Grandānu, no TĒVA uz mūsu atvadoties. Rudzētu pagasta valdes, krājbankas, sakaru nodaļas darbinieki.

Tu esi katram viena, tomēr tikai vienu, Pie kuras kā pie saules bērni turas klāt, Un tomēr ir tik grūti, zaļām skujām birstot, Uz mūsu smagai zemei tevi atdot, māt. Izsakām dziļu līdzjūtību Pāvelam Spīķim sakarā ar MĀTES nāvi. «Preiļu Lauktechnikas» autotransporta nodaļa

Ilgus gadus gaiši rīti Sauca darbā tevi, tēt, Šodien klusā kapu kalnā Dzīves dziesma izskanēs. Skumju brīdī esam kopā ar mūsu klases audzinātāju Valentīnu Smaginu, TĒVU smiltājā aizvadot. Līvānu 1. vidusskolas 7.a klases skolēni un vecāki

Kur tu aizej, māmīņ, nevaru tev ceļā stāt, Atļauj rokas tā kā debesis tev pāri klāt. A.Rancāne Sāpju brīdī esam kopā ar Antonīnu Upenieci un tuviniekiem, MĀMIŅU aizsaulē aizvadot. Rožupes skolas skolotāji

Noriet saule vakarā, Sidrabiņu sijādama, Aiziet dusēt māmuliņa Baltā smilšu kalniņā. Izsakām līdzjūtību Jurim Spīķim, no MĀTES uz mūsu atvadoties. P.s. «Aglona» šoferu kolektīvs

Sāp sirds, no tēva šķiroties, Kad viņa taka smilšu kalnā iet. J.Rusiņš Izsakām dziļu līdzjūtību 38. vēlēšanu apgabala deputātei Amandai Kristovskai, no TĒVA šķiroties. Līvānu pilsētas TDP

Pār tavu dzīvi mūža vakars klājies, Miers auklēs rokas, darbā gurušās. Izsakām visdziļāko līdzjūtību Amandai Kristovskai, izvadot TĒTI mūža dusā. Līvānu slimnīcas kolektīvs

Te, kas mīlējis šo zemi, Viņas klēpi mūža miegs lai sald. Dalām bēdu smagumu ar Jāni Grandānu, atvadoties no TĒVA. Rudzētu vidusskolas kolektīvs

Daudz dieniņu mūžiņā, Cita viegla, cita smaga, Smagākā tā dieniņa, Kad pietrūka māmuliņas. Skumju brīdī esam kopā ar Ilgu Gerkeni. Preiļu RIK

No šīs tāles neatsaukt, Neatgriezti ar mīju vārdu. Izsakām dziļu līdzjūtību Albertam un Gunāram Spīķim sakarā ar MĀMIŅAS un VECMĀMIŅAS nāvi. Preiļu SCO kolektīvs

Lai tēva mīla paliek dziļi sirdī Par avotu, kur mūžam spēku smelt. I.Mežnora Kad sirdī smeldz dziļa sāpe, bēdu brīdī esam kopā ar Rudzētu pagasta vecāko Jāni Grandānu, TĒTĪ smilšu kalnā aizvadot. Preiļu rajona Tautas deputātu padome un izpildkomiteja

Vakars skumju taku kaisa, Pēkšņi dzīves dziesma gaisa. Darbs vēl paliek nepabeigts, Daudz kas sakāms nepateikts. Esam kopā ar Rudzētu pagasta priekšnieku Jāni Grandānu un nelaika ģimeni, tuviniekiem, kad pēdējie atvadu ziedi gulst uz tēva, vīra, vectēva Izidora GRANDĀNA kapa. Rudzētu internātskolas skolotāji

Skumji galvas noliec sirmie bērzi, Pūpolzaros sabirst dzīves stāsts. Pāri nošalc pavasara elpa, Jāšķiras, kaut šķirties ir tik zēl. Z.Purvs Izsakām dziļu līdzjūtību Jānim Grandānam, TĒVU pēkšņi zaudējot. Rudzētu pagasta deputāti

Galv. redaktors Pēteris Pizelis

Laikraksts «Novadnieks» iznāk kopš 1950.gada 29.marta otrdienās un ceturtdienās. Reģistrācijas apliecība Nr.0091. Dibinātājs un izdevējs — apgāds «Avīze», Rīgā, Kr.Barona ielā 2. Iespēsts Daugavpils tipogrāfijā, Valkas ielā 1. Ofsetiespiedums. Viena iespiedloksne. Pas 372 Metiens 8597 eksemplāri (latviešu izdevumam 6453, krievu — 2144).

REDAKCIJAS ADRESE:

228250, Preiļos, Aglonas ielā 1. Sludinājumus pieņem redakcijas grāmatvedībā katru dienu, izņemot sestdienas un svētdienas, no plkst.10.00 līdz 12.00 un no plkst.14.00 līdz 17.00 (tāl.22305). Pasūtījuma indekss 68169.